

jaarverslag 2019

g r o e i



Beste lezer,

Lingewaal, digitaal en teamwerk. Als ik aan 2019 denk, dan zijn dit de woorden die meteen in mijn gedachten naar voren komen. En het zal u niet verbazen; ook dit jaar waren we lekker druk. We konden met veel voldoening terugkijken op de afgelopen beleidsperiode en stelden onszelf nieuwe vragen voor de nieuwe [beleidsperiode 2019-2021](#). De antwoorden op deze vragen geven ons werk richting op het gebied van eDepot, erfgoed, externe dienstverlening, expertise en efficiëntie.

Medio 2019 kwamen de archieven van de voormalige gemeente Lingewaal naar het RAR als onderdeel van de heringedeelde gemeente West Betuwe. Uitbreiding van het werkgebied betekent vanzelfsprekend een groter archiefbestand en meer werk. In korte tijd hebben we de archieven verhuisd en een groot deel van het archief ontsloten en digitaliseringsklaar gemaakt, en daar kregen we hele [fijne reacties op van onze bezoekers](#).

Ik ben er ook heel trots op dat we in november 2019 als eerste archiefdienst in Nederland een keurmerk kregen voor onze opzet van het eDepot. Een eDepot is een bewaarplaats voor digitale archieven van nu en de toekomst. Ook is in 2019 scanning on demand vast onderdeel geworden van onze dienstverlening aan gemeenten, wat heel erg gewaardeerd wordt door onze gemeentelijke collega's en enorm bijdraagt aan het behoud van archiefstukken.

Maar het allerbelangrijkste waren ook dit jaar weer de mensen. Samen met meer dan 30 vrijwilligers hebben we afgelopen jaar honderden transcripties gemaakt en vele tienduizenden namen geïndexeerd. En ook de medewerkers hebben het afgelopen jaar bergen werk verzet. Soms onder moeilijke omstandigheden, maar altijd met veel betrokkenheid en professionaliteit. En ik ben blij dat ik met hen mag samenwerken.

groe

Kijkt u snel verder in dit jaarverslag wat we als team allemaal in 2019 voor elkaar hebben gekregen, welke mooie projecten gerealiseerd zijn, wat voor mooie nieuwe schatten we hebben verworven en hoe het met onze vrienden gaat.

Veel leesplezier!

Ella Kok-Majewska

*Directeur/streekarchivaris
Regionaal Archief Rivierenland*

meters

akken



Ons werkgebied werd groter en het aantal beschrijvingen op de website steeg naar bijna 6,5 miljoen. En dat zijn maar 2 van de vele voorbeelden van groei in 2019. Er werd weer keihard gewerkt door medewerkers en vrijwilligers!

Lingewaal

Op 1 januari 2019 zijn de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal gefuseerd tot [de nieuwe gemeente West Betuwe](#). Dat betekende ook een grote verhuizing van verschillende archieven naar Tiel! Niet in de laatste plaats omdat de voormalige gemeente Lingewaal besloten heeft de archieven voortaan onder het beheer van het RAR te brengen.

de verhuizing

In mei 2019 werd binnen 1 week, onder leiding van onze archiefinspecteur, vanuit verschillende locaties [naar het RAR verhuisd](#). De oudere archieven van de gemeente Lingewaal (de voormalige gemeenten Asperen, Herwijnen, Heukelum en Vuren) kwamen vanuit het Regionaal Archief in Gorinchem naar Tiel. Recentere archieven werden verhuisd vanuit de (opgeheven) gemeentehuizen.

hoog tempo

Na de verhuizing waren we circa 90 prachtige archieven rijker met een totale omvang van 652 meter. De bevolkingsadministratie hebben we direct na binnenkomst ontsloten en digitaliseringsklaar gemaakt. Daardoor konden ook de vervolgstappen snel worden gezet: het digitaliseren van de bevolkingsregisters, de boeken van de burgerlijke stand en de doop-, trouw- en begraafboeken.



Eerste bezoeker archief Lingewaal krijgt een puzzel van Ella Kok-Majewska

ruim 5.000 bouwvergunningen

Van alle nieuw binnengekomen archieven werden beschikbare toegangen verzameld en in het archiefbeheersysteem MaisFlexis geplaatst. Hierdoor kwamen de beschrijvingen van de meeste archieven eind 2019 al via de website beschikbaar voor het publiek. Zo konden onder meer 5.299 bouwvergunningen aan de [database bouwvergunningen worden](#) toegevoegd!

klaar voor indexering

Eind 2019 waren ook de scans al beschikbaar en konden we met voorbereidingen treffen om in januari 2020 met 4 nieuwe vrijwilligers te beginnen met het indexeren van deze bevolkingsregisters.

Bladzijde uit een katern met schrijfoefeningen (stichtelijke spreuken en teksten), voorbeeldakten (casusposities), afschriften van enkele brieven, etc., opgemaakt door Barendt Verleck in 1676.



Titelblad van een gedrukte catalogus van boeken die op 18 april 1741 ten huize van de boekverkooper Laurens Hammius te Culemborg werden verkocht.

inventarisatie

Het beschrijven van onze archieven en collecties (inventariseren noemen we dat) is een onmisbaar onderdeel van ons werk. Alleen op deze wijze kunnen bezoekers informatie in de archieven vinden.

In 2019 ronden we onder meer de inventarisatie af van het archief van glasfabriek Maasglas en ontsloten we 820 bouwvergunningen uit Culemborg (1850-1930). In totaal is er in 2019 168 meter archief geïntariseerd. Van 51 archieven werd de toegang verbeterd of aangevuld. Een van de grote projecten was de [herinventarisatie van het rechterlijk archief van Culemborg](#). Dit rijke en veel geraadpleegde archief is daardoor veel beter toegankelijk geworden. Er werden ook 14 archieven ontsloten die nog geen enkele toegang hadden. Een daarvan is het archief van de maatschappij tot Nut van het Algemeen te Tiel. [Op onze website](#) zijn inmiddels bijna 6,5 miljoen beschrijvingen te vinden en dit getal groeit dagelijks!

goede vrienden

De steun van Vrienden onderstreept de betrokkenheid van inwoners uit de regio en onderzoekers bij het werk van het RAR. Onze twee Vriendenstichtingen steunen ons bij het verwerven, digitaliseren en gebruiken van archieven en collecties, voor zover dit niet voortvloeit uit onze wettelijk taak.

Een van deze stichtingen, [Vrienden van de Bommelerwaardse Archieven](#), bestond dit jaar 25 jaar! De Stichting vierde dit met 2 zeer succesvolle activiteiten. De eerste was een educatief project 'Bommelerwaard in Beeld' voor Bommelerwaardse basisscholen. De filmpjes die tijdens dit erfgoedproject door de leerlingen zijn gemaakt, zijn [op YouTube te bekijken](#). De tweede was een [drukbezochte studiemiddag](#) over het middeleeuwse kapittel van Zaltbommel.

Bij onze [andere Vriendenstichting](#), die van het RAR, hebben we in 2019 afscheid genomen van oud-voorzitter Gijsbert van Ton. We waren erg blij om als nieuwe voorzitter niemand minder te mogen verwelkomen dan de zeer historisch betrokken en bij iedereen bekende oud-burgemeester [Klaas Tammes](#).

duurzaam bewaren

In 2019 hebben we 190 meter archiefmateriaal herverpakt voor duurzame opslag en van nieuwe etiketten voorzien. Daarnaast zijn er vele meters herverpakt tijdens (her)inventarisatie. Van 80 meter archief brachten we de [materiële staat en eventuele schade](#) in kaart. Van de archieven met schade werd bijna 11 meter geconserveerd en gerestaureerd; dat zijn zo'n 400 inventarisnummers.



beter zichtbaar



2019 stond voor communicatie en educatie in het teken van zichtbaarheid. We willen dat iedereen weet dat het archief bestaat en dat het **bomvol verhalen** zit en dat iedereen dat zelf kan ontdekken in Tiel of op onze website.

archief is voor iedereen

We leiden veel groepen van allerlei leeftijden en nationaliteiten rond door het archief en openen onze deuren tijdens een open dag. [Een groep van 26 Finse archivari-sen](#) bezocht het RAR tijdens een excursieweek in Nederland. Ze hadden voor Nederland (en voor het RAR) gekozen omdat zij Nederlandse archieven als voorland zien op het gebied van digitalisering en het aan het brede publiek beschikbaar stellen van deze gedigitaliseerde bronnen.



2019 in tweets

Januari



Berco Hoegen
@BercoHoegen

Archieven zijn helemaal niet stoffig en ouderwets. In Tiel staat een hypermodern archief, waar je van alles kunt vinden over de streek, natuurgebieden en je voorouders om maar eens wat te noemen. Archieven zijn the place to be en @RARivierland is een aanrader!

Februari



Uw Stamboom Online
@stamboonline

Oeps...#FedjavanHuêt hoort van #Beatrijs-vanDijk @RARivierland dat zijn opa, de predikant Berend #Nijholt, zijn belastingpost op een stapeltje gooiden en die niet opende!



Maart



BetuweNieuws
@BetuweNieuws

RT RARivierland: Er ligt weer een nieuwe selectie uit de collecties van het RAR en Flipjemeuseum in het HIP in ZinderTiel. Het thema is deze keer #Rembrandt en de #goudeneeuw. Te bewonderen tot eind mei!



April



Rita BoerRookhuizen
@RitadeJoode

Sylvia Dumont van het @RARivierland te gast bij Vrouwen van Nu Buurmalsen-Tricht in Dorps huis Tricht om over haar werk en over markante Betuwse vrouwen te vertellen #geschiedenis.



Lees nog een tweet

<https://twitter.com/HomeTurfProject/status/1115633620285317120>

Mei



Herman Wevers
@Herman_Wevers

Informatiezuil van @RARivierland als uitbreiding op de streekcollectie van #OBRIvierenland in het Weeshuis in Culemborg.



Juni



Carla le Poole
@carialepoole

Nu al een groot succes op de studiezaal @RARivierenland. RechterlijkArchief @NederBetuwe transcripties eenvoudig op naam doorzoekbaar van 1479-1809 prachtige rijke #historische bron ook voor #genealogie





educatie

Ons educatieve aanbod groeide en was dit jaar weer populairder dan vorig jaar: maar liefst 732 basisschoolleerlingen volgden onze bezoeken. We ontwikkelden een bezoek rondom de expositie 700 jaar Culemborg en een nieuwe les voor groep 5: [Die Goeie Ouwe Tijd](#). Voor middelbare scholieren, studenten en volwassenen hielden we verschillende presentaties en workshops op maat, zoals 'Vrouwen van Toen' tijdens de Maand van de Geschiedenis en 'Hoe doe ik genealogisch onderzoek?'. Twee middelbare scholieren liepen hun [maatschappelijke stage bij het RAR](#).

we komen naar u toe

We zochten het publiek dit jaar ook op buiten het archief. We gingen op zomertour met onze ['tijdreis-machine'](#), bezochten de [Open Monumentendag](#) en hielden op verschillende locaties voor meer dan 1000 mensen lezingen en presentaties. We vullen samen met het Flipje- en Streekmuseum 6 keer het Historisch Informatie Punt in Zinder. Ook verschenen er stukken uit het archief in het Tielse straatbeeld: [de Kopstukken van Rafael Drent](#) en de [borduurpatronen van Landwehr-Vogels](#).

in de media

We stonden regelmatig in de krant en waren op televisie te zien, onder andere bij [Verborgten Verleden](#) in de aflevering waarin Fedja van Huêt op zoek gaat naar zijn voorouders. Onze 1 april-grap kwam in [De Gelderlander](#) en onze Sil vertelde [op de radio bij omroep Max](#) over de digitalisering van het archief van Mij, De Betuwe dat in 2020 van start gaat.

contact

We kregen een mooie 7,9 voor onze dienstverlening in de tweejaarlijks kwaliteitsmonitor voor archieven. Om iedereen te bereiken heb ben we onze [brochure en flyer vernieuwd, een educatiefolder ontwikkeld](#) en een app en de website [www.vrouwenvan.toen.nl](#) geïntroduceerd. Ook via social media bereiken we steeds meer mensen: we hadden eind 2019 300 Facebook-vrienden en bijna 1.000 Twitter-volgers

Volg ons via



RAR-app



apple app store

google play store

2019 in tweets

Juli

Raphael Drent @Fotodrent
In 2017 heb ik 90 Tielse Kopstukken gefotografeerd waarvan er nu 11 te zien zijn in het Klompstraatje. Dank aan Caro Agterberg en Jacky van Noort voor dit mooie initiatief en het @RARivierenland voor het vrijgeven van de beelden. Zondag 07/07 – 14.00 uur is de officiële opening.



Augustus

Anneke van Santen @AnnekeRonitz
Eerlijk is eerlijk, ben zelf best blij met ons digitale tijdperk om originele akten thuis of buitenland te kunnen inzien. @geldersarchief @RARivierenland @zeeuwsarchief @bhicarchief onderzoek 1625-1637 naar Willem en Gerrit "de Haes van Santen"

Lees nog een tweet
<https://twitter.com/matthijsjanssen/status/1157230931956178944>

September

Alda van Zijl-Hoek @AldavanZijl
Prima idee...Open dag met o.a. lezing over markante #vrouwen uit het #Rivierengebied en deze is interessant, leuk en verrassend Meer beroemde vrouwen dan je denkt komen uit deze regio! #Rivierenland @RARivierenland



Oktober

Ella Kok-Majewska @KokMajewska
Net klaar met workshop Persona's om nog beter de website van @RARivierenland aan de behoefte bezoekers aan te sluiten #leukennuttig @HappyUserStudio



November

Mario Kock @Mario_Kock
Vandaag een kijkje nemen bij de @RARivierenland met de @raadwestbetuwe #gemeenteraadontour #WestBetuwe #interessant



December

Erik de Ree @erikdere
Fantastisch @kevinvantuil en @RARivierenland ! Goed bezig (met een uitstekend systeem). Gefeliciteerd!

duurzaam digitaal toegankelijk

Als maatschappij zijn we steeds digitaal. Dat is ook te zien in de archieven en stelt andere eisen aan het beheer en het beschikbaar stellen van onze bronnen.

de eerste!

In november 2019 kregen we een positieve auditverklaring voor het eDepot dat we voor alle RAR-gemeenten gebruiken. Een eDepot is een bewaarplaats van de digitale archieven van nu en de toekomst. Hiermee zijn we de eerste archiefdienst in Nederland die voor de gehele eDepotketen (van leverancier tot archiefdienst) een keurmerk heeft gekregen van een onafhankelijk deskundige. Daarmee is onze wettelijke taak van zorg en beheer van archieven weer wat verder gegroeid.



Huub van Heiningen

In 2018 overleed de markante Tielenaar Huub van Heiningen op 93-jarige leeftijd. Hij was tientallen jaren een vaste bezoeker van onze studiezaal en een groot kenner van de Rivierenlandse geschiedenis. Zijn uitdrukkelijke wens was dat zijn collectie na zijn overlijden **beschikbaar zou blijven voor onderzoekers**. Daarom schonk zijn familie het RAR begin vorig jaar zijn collectie. De collectie bestond uit boeken, verzamelde documentatie, persoonlijk archief en vele digitale bestanden, waaronder resultaten van zijn jarenlange onderzoek naar huizen en inwoners van Tiel.

De digitale bestanden in dit archief waren voor ons een mooie aanleiding om een beleidsopzet te maken om grip te krijgen op aanbod, omvang en selectie van de steeds vaker voorkomende digitale particuliere archieven. En om een opzet te maken voor een technische en inhoudelijke toets voor aan te bieden digitaal materiaal.



scanning on demand

2019 was het eerste jaar waarin we scanning on demand (SOD) als vaste service aanboden voor aangesloten gemeenten. We digitaliseerden circa 2.000 gemeentelijke dossiers, wat resulteerde in circa 91.000 opnamen, waaronder 3.900 bouwtekeningen. Nu dit het hele jaar soepel en zonder problemen heeft gelopen, maken we ons klaar voor de volgende stap: SOD voor particulieren. Hiervoor hebben we de eerste stappen gezet met het aanschaffen van 2 nieuwe digitaliseringsunits en het werven van 2 nieuwe scanmedewerkers.

200.000 scans

We maakten in 2019 200.000 scans. We ronden – na 2 jaar – de digitalisering af van alle [gemeenteraads-notulen](#) van 1811 tot 2001, alle stadsresoluties van de gemeenten Buren, Culemborg, Tiel en Zaltbommel en van voor 1811 alle ambtsresoluties en resoluties van Hoge Dijkstoelen; allemaal samen vormen zij de ruggraat van de bestuurlijke archieven. We digitaliseerden ook zo'n 550 charters (akten op perkament) in het Oud Rechterlijk Archief [Tiel](#).

goed opletten

Onze dienstverlening aan de gemeenten ging in het verslagjaar ook op andere terreinen verder. Zo hebben we onder andere bij de herindeling van de gemeente West Betuwe geadviseerd over de informatiehuishouding, zodat we ook over 100 jaar nog authentieke documenten hebben die over deze herindeling vertellen. En bij andere gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en het waterschap hebben we geadviseerd over de processen rondom vervanging (het duurzaam omzetten van papieren documenten naar digitale) en deze processen getoetst. En let op: achter deze korte alinea tekst schuilt een wereld van werkzaamheden en expertise.



tuinbouwgeschiedenis online

We konden, dankzij een financiële bijdrage van de Henrietta Stichting, het [Betuwsch Tuinbouwblad \(1944-1971\)](#) digitaliseren. Hiermee kwam een belangrijke bron voor tuinbouw in het Rivierengebied online toegankelijk.



Flipje gaat digitaal

We kregen 165.000 euro financiering van het 'Nationaal programma voor het behoud van het papieren erfgoed', Metamorfoze. Hiermee kunnen we het volledige archief van de Koninklijke Maatschappij De Betuwe (circa 30 meter) materieel verzorgen en digitaliseren. De commissie oordeelde dat dit archief uniek materiaal bevat en van nationaal belang is.

de Elisabeth

Het boek De Elisabeth werd gebruikt voor de leerlingen van huishoudschool Mariakroon te Culemborg. "De meisjes op die huishoudschool moesten later voor de Heren Pastoors gaan werken en leerden dus goed koken, daár vond je de goede keuken", aldus wijlen Johannes van Dam. Het boek is vorig jaar opnieuw uitgekomen met een iets gemoderniseerde versie van de herkenbare, bijna gestileerde omslag van een leerling die aan het koken is aan een fornuis. Dankzij onze opletten-collega Nico en een welwillende Culemborgse winkelier hebben we nu, naast het oorspronkelijke boek, deze heruitgave en de poster bij de heruitgave in onze collectie.



en verder...

Maar dat is natuurlijk niet alles. Hieronder nog een kleine greep uit de lange lijst aanwinsten van 2019:

- Archief van het buurtoverleg van de Vogelbuurt, Tiel-oost
- 2 poëziealbums van Maartje Houweling, leerlinge van de Mariakroon, Culemborg
- Archief van de Kindervakantiespelweek, Beesd
- Gravure 1905 architecture navale #48 Aque de Hedel (De Hedelse Aak)
- Archief van de Stichting Palliatieve Terminale Zorg (VPTZ), Geldermalsen-Neerijnen
- Diploma's voor behaalde wedstrijdresultaten en een gedicht voor het 100-jarig bestaan van gymnastiekvereniging Kunst en Vriendschap, Culemborg



jaarcijfers



	2018	2019
• Paginaweergaves via archieven.nl	3.713.134	3.854.484
• Aantal bezochte webpagina's	1.266.249	1.330.432
• Aanvragen inzage archiefstukken	5.391	6.279
• Bezoekers studiezaal	1.720	1.833
• Bezoekers evenementen	2.985	2.744
• Leerlingenbereik (aantal personen)	437	1.043
- Basisonderwijs	197	732
- Voortgezet onderwijs	194	267
- Hoger onderwijs	46	44
• Ontsluiting archieven in meters	404	168
• Objecten beschreven in bibliotheek en documentatie	ca. 2.500	1.203
• Objecten ontsloten in TH Atlas	ca. 1.561	7.695
• Omvang archieven (in meters)	13.561,5	14.216,8
• Aantal medewerkers in dienst	25	25
• Aantal fte	17,78	18,66
• Aantal vrijwilligers	29	33